

وضعیت پرداخت وام اشتغال «بسیار بد» است

منصور علیمردانی، نماینده مجلس شورای اسلامی در گفت‌وگو با «جوان» عملکرد وام اشتغال در سال جاری را «بسیار بد» توصیف و تأکید کرد نمایندگان مجلس از دولت گلایه دارند

پرداخت وام‌های اشتغال به عنوان یکی از مهم‌ترین ابزارهای توسعه اقتصادی و اجتماعی، نقشی کلیدی در ایجاد فرصت‌های کاری پایدار و توانمندسازی اقشار ضعیف جامعه ایفا می‌کند. این وام‌ها می‌توانند محرکی جدی برای خروج خانوارهای محروم از چرخه فقر و بیکاری باشند و با فراهم کردن سرما یه اولیه، زمینه ورود آنان به عرصه تولید و کار آفرینی را مهیا سازند. در شرایطی که بیکاری و کمبود فرصت‌های شغلی به یکی از چالش‌های اصلی کشورمان بدل شده است، تسهیلات اشتغال محور نه تنها می‌توانند به کاهش نرخ بیکاری کمک کنند، بلکه پیامدهای مثبت متعددی نیز برای اقتصاد ملی به همراه دارند. از جمله مهم‌ترین آثار این سیاست می‌توان به افزایش تولید داخلی، تقویت اقتصاد خرد و محلی، اثر نقای شاخص‌های توسعه انسانی و کاهش آسیب‌های اجتماعی ناشی از بیکاری اشاره کرد. وام‌های اشتغال همچنین با فعال‌سازی ظرفیت‌های نهفته در جامعه به‌ویژه در میان جوانان و اقشار محروم می‌توانند اعتماد به نفس و امید اجتماعی را بازآفرینی کنند. این تسهیلات فرصتی فراهم می‌آورند تا افراد نه تنها برای خود، بلکه برای دیگران نیز اشتغال ایجاد کنند و در نهایت به پویایی بیشتر چرخه تولید ملی یاری رسانند. عدالت اجتماعی و توسعه پایدار بدون فراهم کردن بستر اشتغال برای همه اقشار ممکن نخواهد بود. پرداخت وام‌های اشتغال در این میان صرفا یک حمایت مالی نیست، بلکه ابزاری راهبردی برای ساختن آینده‌ای مبتنی بر تولید، توانمندسازی و رفاه اجتماعی است. در همین رابطه یک نماینده مجلس معتقد است پرداخت وام اشتغال با هدف ایجاد اشتغال و توانمندسازی اقشار ضعیف و محروم جامعه است و از این منظر با پرداخت وام اشتغال هم به رشد تولید خواهیم پرداخت و هم بیکاری قشر محروم و ضعیف را از بین خواهیم برد که از منظر اقتصادی و اجتماعی به نفع کشور است و ضرورت دارد.

□ □ □

روستاهای محور اقتصاد هر کشوری به حساب می‌آیند و جلوگیری از خالی شدن آنها موضوع بسیار مهمی است. حاکمیت باید به انجامی مختلف جلوی مهاجرت از روستاها به شهر را بگیرد. یکی از مهم‌ترین نیازهای روستاییان این است که شغلی داشته باشند تا در روستا بمانند. با توجه به مشکلاتی که روستاییان در شهرها به آن مواجه هستند، تمایلی به حضور در شهر ندارند اما مجبورند به خاطر کار مهاجرت کنند.

حل کردن مشکل اشتغال جوانان روستایی، بزرگ‌ترین انگیزه برای آنهاست که در روستا بمانند و به آبادانی آن کمک کنند. در همین راستا، اعطای به موقع وام اشتغال اهمیت اساسی دارد.

از سوی دیگر، اعطای وام اشتغال به اقشار محروم که تحت پوشش نهادهای حمایتی مانند کمیته امداد امام خمینی (ره) و بهزیستی

یادداشت

رضا موسایی*

دوره پساجنگ یکی از حساس‌ترین و پیچیده‌ترین مراحل تحول اجتماعی و اقتصادی هر کشور پس از پایان نزاعات مسلحانه به شمار می‌رود. در این مرحله، بازسازی زیرساخت‌ها، احیای نهادهای دولتی و ایجاد ثبات سیاسی و اقتصادی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. فرایند بازسازی پساجنگ نه تنها به ترمیم خسارات فیزیکی محدود نمی‌شود، بلکه نیازمند تقویت نظام‌های اقتصادی، اجتماعی و حکمرانی است تا بتوانند زمینه‌ساز توسعه پایدار و رفاه عمومی شود.

□ □ □

ارزیابی پیامدهای جنگ ۱۲ روزه بر ایران

در این بخش پیامدهای مختلف جنگ ۱۲ روزه میان ایران و اسرائیل بر متغیرهای کلیدی کشور بررسی شده است:

پیامدهای اقتصادی جنگ: شوک به بازارها و فشار بر بودجه

جنگ ۱۲ روزه ایران و اسرائیل، اگرچه کوتاه بود اما تأثیرات قابل توجهی بر اقتصاد کلان ایران داشت. بازارهای ارز، طلا و بورس با افزایش نوسانات و انتظارات تورمی مواجه شدند؛ نرخ ارز و طلا جهش کرد و شاخص بورس کاهش یافت. در بخش بودجه، هزینه‌های نظامی و امنیتی افزایش یافت و نیاز به بازسازی زیرساخت‌های فشار مالی دولت را بیشتر کرد. همچنین تحریم‌ها و تهدید انسداد مسیرهای صادراتی باعث کاهش درآمدهای نفتی و ارزی شد که ضرورت تدوین راهبردهای مالی انعطاف‌پذیر در شرایط بحران را افزایش داد.

پیامدهای صنعتی: آشکار شدن آسیب‌پذیری زنجیره تأمین و ضرورت بازطراحی سیاست صنعتی

جنگ ۱۲ روزه تهدیداتی چون حملات سایبری و اختلال در انرژی و حمل و نقل را به همراه داشت که زنجیره تأمین صنایع پتروشیمی، فولاد، خودرو و داروسازی را مختل کرد. این بحران، وابستگی به واردات و ضعف زیرساخت‌های لجستیکی را نشان داد و نیاز به بازطراحی سیاست صنعتی کشور را برجسته کرد. همچنین فرصت‌هایی برای توسعه صنایع دفاعی، تقویت ساخت داخل و بومی‌سازی فناوری‌ها ایجاد شد. در دوره پساجنگ، تمرکز بر کاهش آسیب‌پذیری و افزایش تاب‌آوری صنعتی ضروری است.

پیامدهای سیاسی و نهادی: انسجام ملی در کنار ضعف‌های ساختاری

جنگ ۱۲ روزه باعث تقویت انسجام ملی از طریق حمایت مردم و عملکرد سریع نهادهای امنیتی شد، اما ضعف‌هایی در مدیریت هماهنگ بحران و اطلاع‌رسانی همدغد را نیز نمایان کرد. با ورود نیروهای مسلح به مسئله بازسازی و تأمین کالاهای اساسی، علاوه بر مسائل دفاعی، بهرهوری در کوتاه‌مدت افزایش یافت، ولی حفظ این بهرهوری نیازمند بازتعریف جایگاه نهادی و تقسیم وظایف در بلندمدت است. بازبینی روابط قوا و سیاست‌گذاری در شرایط فوق‌العاده از الزامات حکمرانی پساجنگ است.

ارزیابی تجارب جهانی در بازسازی اقتصاد و صنعت در دوره پساجنگ

تجارب جهانی بازسازی پساجنگ نشان می‌دهد موفقیت وابسته به حکمرانی قوی، ظرفیت نهادی، انسجام اجتماعی و دسترسی به منابع

جای حوزه تولید به بخش‌های سوددهی مانند دلالی سوق دهند.

عملکرد «بسیار بد» وام اشتغال

منصور علیمردانی، نماینده مجلس شورای اسلامی در گفت‌وگو با

افراد به وجود می‌آید، به نحوی که نیازی به دریافت کمک از این نهادهای

نداشته باشند.

علاوه بر کسانی که به تازگی می‌خواهند کسب و کاری را شروع کنند و نیازمند دریافت وام اشتغال هستند، اعطای وام به واحدهای موجود به منظور ادامه حیات‌شان اهمیت دارد. با توجه به مشکلاتی همچون

قطعی برق و تحریم‌ها نیاز است حمایت ویژه‌ای از صنایع و کسب و کارهای مختلف در کشور به عمل آید.

متأسفانه تا شواهد این طور برمی‌آید که بانک‌ها تمایلی به اعطای

تسهیلات همچون وام اشتغال ندارند و ترجیح می‌دهند اعتبارات را به

سهم دستگاه‌ها نیز تعیین نشده است.»

وی ادامه داد: «ما از عملکرد بانک‌ها و دولت در زمینه پرداخت (بهرتر است بگوییم عدم پرداخت) وام اشتغال راضی نیستیم و خواستار تجدیدنظر در این موضوع هستیم.»

این نماینده مجلس خاطرنشان کرد: «رونق بخشیدن به اقتصاد کشور در گرو اعطای وام اشتغال است. وقتی کسب و کار جدیدی شکل نگیرد و دولت حمایتی از مردم در این زمینه نداشته باشد، ظهور می‌خواهیم انتظار بهبود وضعیت کسب و کارها را در کشور داشته باشیم.»

علیمردانی گفت: «پرداخت وام اشتغال با هدف ایجاد اشتغال و توانمندسازی اقشار ضعیف و محروم جامعه است و از این منظر با پرداخت وام اشتغال هم به رشد تولید خواهیم پرداخت و هم بیکاری

پاید با اهداف دفاع اقتصادی، امنیت غذایی، انرژی و فناوری همسو باشد.

این نماینده مجلس خاطرنشان کرد: «بانک‌ها باید به وظایف قانونی‌شان در زمینه پرداخت وام اشتغال عمل کنند و زمینه را برای بهبود فضای اقتصادی کشور به وجود بیاورند. متأسفانه در شرایط فعلی، نه تنها به افراد وام اشتغال داده نمی‌شود، بلکه به انحای مختلف

برایشان مشکل آفرینی می‌شود.»

این نماینده مجلس تأکید کرد: «مشکل صنایع و کسب و کارها با شعار و حرف حل نمی‌شود. نیازمند حمایت عملی از آنها هستیم. در همین راستا، اعطای وام اشتغال به منظور تحرک بخشی به اقتصاد کشور باید

با جدیت در دستور کار باشد.»

و مولد اهمیت دارد. نبود نهادهای پیش بین و ضعف در زیرساخت‌های تاب آور، کشور را آسیب‌پذیر کرده‌است. همچنین سیاست صنعتی پساجنگ باید با اهداف دفاع اقتصادی، امنیت غذایی، انرژی و فناوری همسو باشد.

حکمرانی هماهنگ و اقتدارگرادر شرایط فوق‌العاده

یکی از چالش‌های اصلی پساجنگ، ایجاد حکمرانی هماهنگ، کارآمد و اقتدارگراست که توان تصمیم‌گیری سریع در بحران را داشته و همزمان پاسخگو و شفاف باشد. نیاز به جای‌جایی منابع کلان و بسیج نهادهای، ساختار حکمرانی را تحت فشار قرار می‌دهد و نبود هماهنگی می‌تواند روند بازسازی را کند و به بی‌اعتمادی عمومی منجر شود. تشکیل «ستاد ملی بازسازی اقتصادی» با اختیارات فرابخشی و شامل نهادهای مختلف به همراه نمایندگان بخش خصوصی، ضروری است. علاوه بر این باید نقش شورای عالی امنیت ملی در هماهنگی اقتصادی-امنیتی با تمرکز بر تصمیم‌سازی کارشناسی تقویت شود. تعادل میان اقتدار اجرایی و نظارت عمومی از ارکان حکمرانی سالم در دوره پساجنگ است.

بازسازی اعتماد عمومی و سرمایه اجتماعی

بازسازی اقتصادی پایدار بدون ترمیم سرمایه اجتماعی و بازگرداندن اعتماد عمومی ممکن نیست. اگرچه در جنگ ۱۲ روزه انسجام ملی افزایش یافت اما عدم پاسخگویی مؤثر می‌تواند به فرسایش اعتماد منجر شود. بنابراین بازسازی اعتماد باید بخشی از راهبرد پساجنگ باشد. شفافیت در سیاست‌گذاری، مشارکت در تصمیم‌گیری‌های محلی، اطلاع‌رسانی دقیق و ارائه گزارش عملکرد از جمله ابزارهای تقویت سرمایه اجتماعی هستند. همچنین بهره‌گیری از ظرفیت نهادهای غیردولتی، سازمان‌های مردمی و گروه‌های داوطلب به افزایش مشروعیت حکمرانی و تسریع بازسازی کمک می‌کند. توسعه پایدار پساجنگ مستلزم احیای رابطه دولت، جامعه و بازار است که تنها بر پایه اعتماد و مشارکت شکل می‌گیرد.

دیپلماسی اقتصادی و بازتعریف جایگاه ایران در نظم منطقه‌ای

در دوران پساجنگ، ایران باید نقش منطقه‌ای خود را بازتعریف و دیپلماسی اقتصادی را فعال کند. افزایش قدرت بازآرندگی کشور می‌تواند فرصتی برای توسعه تعاملات اقتصادی با کشورهای همسوماند چین، روسیه و هند باشد. تمرکز بر توافق‌های منطقه‌ای در زیرساخت، انرژی و حمل و نقل و تقویت پیمان‌های پولی چندجانبه می‌تواند جایگاه ایران را در نظم نوین منطقه‌ای تثبیت کند.

طراحی مدل سیاستی برای بازسازی اقتصادی و صنعتی ایران در دوران پساجنگ

تجربه نشان می‌دهد بدون نقشه راه جامع و منطبق با شرایط محلی، بازسازی می‌تواند بحران‌ها و نابرابری‌ها را تکرار کند. بنابراین تدوین مدل سیاستی منسجم که اتصال بین سطوح مختلف حکمرانی و الزامات اقتصادی، صنعتی، نهادی و منطقه‌ای را برقرار کند ضروری است. مدل پیشنهادی بر سه ستون اصلی استوار است: تاب‌آوری ساختاری (مقاومت اقتصاد در برابر شوک‌ها)، شفافیت حکمرانی (تصمیم‌سازی پاسخگو و مبتنی بر داده) و مشارکت چندسطحی (فعال‌سازی ظرفیت دولت، بخش خصوصی و جامعه). اجرای این مدل نیازمند اراده سیاسی، هماهنگی

نهادی و تقویت سیستم‌های اجرایی است.

اجزای کلیدی مدل سیاستی بازسازی

مدل سیاستی پیشنهادی ۵ محور اصلی دارد:

۱) بازطراحی سیاست صنعتی با تمرکز بر امنیت اقتصادی، فناوری، توسعه صنایع پیشرو مثل انرژی، فناوری اطلاعات و تقویت صنایع مناطق مرزی

۲) ایجاد نهاد ملی بازسازی فرابخشی زیر نظر ریاست جمهوری یا شورای عالی امنیت ملی برای هماهنگی سیاست‌ها و تخصیص منابع با نظارت عمومی

۳) استفاده از ابزارهای نوین مالی داخلی و بین‌المللی شامل سرمایه‌گذاری مشترک، اوراق مشارکت، منابع صندوق توسعه ملی و همکاری با نهادهای بین‌المللی غیرغربی

۴) توسعه «مناطق ویژه بازسازی» در استان‌های آسیب‌پذیر با معافیت‌های قانونی، تسهیلات ویژه و اولویت پروژه‌های تولیدی و زیرساختی

۵) طراحی نظام ارزیابی داده محور و شفاف با شاخص‌های کمی و کیفی برای پایش دوره‌ای عملکرد بازسازی و انتشار گزارش‌های منظم.

بومی‌سازی مدل پیشنهادی بر اساس اقتضائات ایران

اگرچه مدل پیشنهادی اعتماد باید بخشی از راهبرد پساجنگ باشد. شفافیت در سیاست‌گذاری، مشارکت در تصمیم‌گیری‌های محلی، اطلاع‌رسانی دقیق و ارائه گزارش عملکرد از جمله ابزارهای تقویت سرمایه اجتماعی هستند. همچنین بهره‌گیری از ظرفیت نهادهای غیردولتی، سازمان‌های مردمی و گروه‌های داوطلب به افزایش مشروعیت حکمرانی و تسریع بازسازی کمک می‌کند. توسعه پایدار پساجنگ مستلزم احیای رابطه دولت، جامعه و بازار است که تنها بر پایه اعتماد و مشارکت شکل می‌گیرد.

دیپلماسی اقتصادی و بازتعریف جایگاه ایران در نظم منطقه‌ای

در دوران پساجنگ، ایران باید نقش منطقه‌ای خود را بازتعریف و دیپلماسی اقتصادی را فعال کند. افزایش قدرت بازآرندگی کشور می‌تواند فرصتی برای توسعه تعاملات اقتصادی با کشورهای همسوماند چین، روسیه و هند باشد. تمرکز بر توافق‌های منطقه‌ای در زیرساخت، انرژی و حمل و نقل و تقویت پیمان‌های پولی چندجانبه می‌تواند جایگاه ایران را در نظم نوین منطقه‌ای تثبیت کند.

طراحی مدل سیاستی برای بازسازی اقتصادی و صنعتی ایران در دوران پساجنگ

تجربه نشان می‌دهد بدون نقشه راه جامع و منطبق با شرایط محلی، بازسازی می‌تواند بحران‌ها و نابرابری‌ها را تکرار کند. بنابراین تدوین مدل سیاستی منسجم که اتصال بین سطوح مختلف حکمرانی و الزامات اقتصادی، صنعتی، نهادی و منطقه‌ای را برقرار کند ضروری است. مدل پیشنهادی بر سه ستون اصلی استوار است: تاب‌آوری ساختاری (مقاومت اقتصاد در برابر شوک‌ها)، شفافیت حکمرانی (تصمیم‌سازی پاسخگو و مبتنی بر داده) و مشارکت چندسطحی (فعال‌سازی ظرفیت دولت، بخش خصوصی و جامعه). اجرای این مدل نیازمند اراده سیاسی، هماهنگی

کارشناس مسائل اقتصادی